Silloin, kun Helvettiinkin vedettiin sähköt

Miksi sähkölinjat on vedetty aikoinaan metsään, kun ne nyt joudutaan siirtämään sieltä kuitenkin teiden varsille? Kuinka vanhaa on nyt uudistettava verkko ja miten se on aikoinaan tehty? Tässä tarinoita verkonrakennuksen historiasta aitiopaikoilta.

Inga Loponen järjestelee valokuvia Suur-Savon Sähkön historiateosta varten. Kuvat tuovat muistoja mieleen. Ennen eläkkeelle siirtymistään Inga ehti työskennellä yhtiössä verkostosuunnittelussa ja liittymämyynnissä huikeat 47 vuotta. Ingan tarinat valottavat elävästi sähköistämisen historiaa.

– Se oli vuosi 1965, kun nuorena tyttönä, puolivuotiaan lapsen äitinä, tulin Suur-Savon Sähkölle töihin teknisen puolen konttoristiksi. Olin rakennesuunnittelussa apulaisena ja johtorakenteet ja tekniikka tulivat tutuksi heti alussa. Silloin oli hyvä, jos osasi kartanpiirtämistä ja konekirjoitusta.

– Sähkölinjat suunniteltiin viivoittimella. Lyhin reitti piirrettiin karttaan suoraan muuntajalta kylään ja linja rakennettiin sen mukaan. Maanomistajillekin se kävi hyvin, sillä sähköä tarvittiin kipeästi. Alussa he myös auttoivat linjan teossa, kaatoivat puita mailtaan, kuorivat niitä valmiiksi ja nostivat pystyyn. Johtojen veto oli sitten sähköyhtiön työtä. Vaikka tavarasta ei enää 60-luvulla ollut niin kovaa puutetta, kuin heti sodan jälkeen, tarkkoja oltiin silti. Pienetkin johdonpätkät käytettiin eikä mitään tuhlattu tai heitetty hukkaan. Konttorissakin, kun lyijykynänpätkät eivät enää yltäneet teroituskoneeseen, niihin laitettiin holkit jatkoksi. Mustekynät olivat hallintojohtajan takana ja sellaisen saivat käyttöönsä vain he, joilla oli yrityksen nimenkirjoitusoikeus, nauraa Loponen.

Linjanrakennus oli raskasta työtä

Käsipelillä kaivaminen oli työlästä ja alussa pylväät nostettiin pystyyn käsivoimin. Linjanrakentajat tekivät pitkää päivää, vaikka omien miesten ohella käytettiinkin myös kumppaneita etenkin kesäaikaan. Ingan mukaan 60–70-luvulla saatiin jo koneita avuksi, mm. pylväiden pystyttämiseen erikoistuneita kaivureita. Pylväiden osat liitettiin pylvääseen usein jo maassa ja pystyyn nostamisen jälkeen sähköasentajille jäi johtimien asennus.

70-luvulla maaseutua sähköistettiin jo vauhdilla valtion, kuntien ja liittyjien rahoittamana. Ensin sähköistettiin isommat sähkönkäyttäjät. Pienemmille sähkönkäyttäjille, kuten kesämökeille, tuli mahdollisuus liittyä sähköverkkoon vasta myöhemmin.

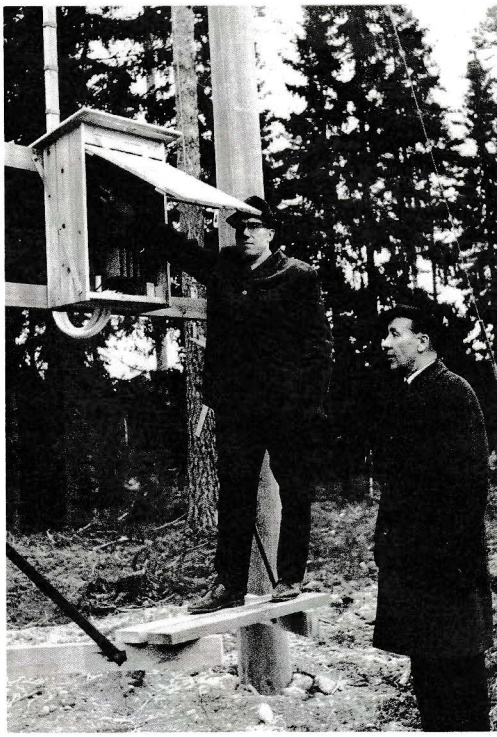

Valojuhlat Helvetissä

Kylissä sähköjen saaminen oli iso asia ja sen kunniaksi vietettiin erityisiä valojuhlia. Kyläläiset kokoontuivat yhteen. Oli ruokaa, kahvia ja virvokkeita, ja innokkaimmat juhlivat useita päiviä.

– Mieleen on jäänyt erityisesti vuonna -71 Helvetissä järjestetyt valojuhlat. Sen niminen kylä oli silloin saanut sähköt. Näyttävästi kerrottiin lehdessäkin, että Helvettiin oli vedetty sähköt, hymyilee Loponen.

Maaseudun sähköistäminen jatkui vielä 80-luvulla. – Olisiko ollut 80-luvun puoliväli, kun viimeisimmille vakituisille asukkaille saareen saatiin sähköt. Sen jälkeen alkoikin sitten kesäasuntojen vilkas sähköistäminen.

Helvetinkylään sähkövalaistus H S 15.11.71

"Nyt Helvetissäkin on sähkölämmitys kun on saatu sähkö Helvetin portin sisäpuolelle", totesi maanviljelijä Hannu Voutilainen Savonrannan Helvetinkylässä.

Helvetinkylä sijaitsee Savonrannan kunnan laidalla, Heinäveden kunnan rajamailla. Tällä hetkellä on Savonrannan talouksista sähkön piirissä 78 prosenttia, mutta noin 150 taloutta on vielä sähköistämättä.

"Oudolta tuntui, kun vain katkaisinta painamalla saatiin valo. Ennen tärkeimmät työt voitiin tehdä vain öljylampun hämärässä valossa", sanoi Lyytikäisen talon emäntä. Nyt Lyytikäisen talous on täysin sähköistetty televisiosta ja kodinkoneista aina sähkölämmitykseen. (HS)

Hämeen Sanomat 13.11.71

Emil Lyytikäisen talon väki vastaanottamassa Suur-Savon Sähkö Oy:n lahjaa piiriasentaja Pekka Siitvennoiselta, joka toivotti perheelle valoisampaa tulevaisuutta.

Sähkö saatiin Helvetinkylään Savonrannalla

Helvetinkylä sijaitsee Savonrannan kunnan laidalla Heinäveden kunnan rajan läheisyydessä. Tällä hetkellä on Savonrannan talouksista sähkönkäytön piirissä 78 % ja noin 150 taloutta on vielä sähköistämättä. Suur-Savon Sähkö Oy:tä edustivat tilaisuudessa johtokunnan jäsen Mårtti Käyhkö, insinööri Vesa Häkkinen, suunnitteluteknikko Pentti Ohmeroluoma ja piiriesimes Veikko Sneck, joka on vastannut suunnitelman käytännön toteuttamisesta.

Tariffiyksikön hinnaksi tuli 140 mk, jonka liittyjät joutuivat maksamaan. Kunnan osuus oli 234 mk. Luvut edustivat 48 % kokonaiskustannuksista. Nämä Emil Lyytikäisen talossa vietetyt valojuhlat eivät ole vielä Savonrannan viimeiset, vaan sähköistystä kunnan alueella pyritään lisäämään. Valojuhlapaikan talous on täysin sähköistetty televisiosta ja kodinkoneista sähkölämmitykseen. Leikillisesti voidaankin sanoa, että nyt helvetissäkin on sähkölämmitys.

Tilaisuuden avasi maanviljelijä Hannu Voutilainen kertoillen sähkönsaannin eri vaiheista. Samalla hän toivotti vieraat tervetulleiksi saneen, että on syytä olla tyytyväinen, kun on saatu sähkö Helvetinportin sisäpuolellekin.

Tämän jälkeen Suur-Savon Sähkön johtokunnan jäsen Mårtti Käyhkö onnitteli kyläläisiä ja väkeä puheessaan, että kylien sähköistäminen osaltaan vähentäisi nuorten maastamuuttoa. Lopuksi hän toivotti kyläläisille valoisia tulevaisuutta.

Insinööri Vesa Häkkinen esitteli yhtiön toimintaa sekä oikeaa ja taloudellista sähkön käyttöä.

Nainen miehisellä alalla

Ingan tehtävät muuttuivat teknisen puolen konttoritöistä suunnittelutehtäviin ja liittymämyyntiin.

– Olin ensimmäinen nainen suunnittelutöissä. Miehiä olivat aikaisemmin kaikki olleet. Suunnittelussa ensin tehtiin karkea suunnittelu, sitten maastosuunnittelija teki oman osuutensa. Sen jälkeen työ tuli minulle, laskin ja varasin materiaalit ja valmistelin rakentamisen. 80-luvulla tietokoneet tulivat avuksi rutiinitöihin ja koko ajan muutenkin opiskeltiin jotain uutta. Kävin työteknikko-koulutuksenkin työn ohessa, muistelee Inga.

– Meillä oli loistava porukkahenki ja tasaveroinen, kannustava työyhteisö. Leikkiä laskettiin ja joskus kiusoiteltiin, mutta aina hyvällä tahdolla ja maulla. Suunnittelusta siirryin sitten liittymämyyntiin, ensimmäisenä naisena silloinkin. Liittymämyynnissä olin paljon tekemisissä asiakkaiden kanssa ja siitä nautin paljon. Kesämökkejä sähköistettiin vauhdilla ja pääsin tekemään rakastamaani asiakaspalvelutyötä. Asiakas oli viime kädessä palkanmaksaja.

Mikä on linjanrakennuksessa muuttunut?

– Ainakin työturvallisuus on aivan uudella tasolla. Aikaisemmin ei paljoa suojakypäriä käytetty ja työvaatteet olivat mitä olivat. Nyt puetaan upeat varusteet ja apuvälineet ovat viimeisen päälle.

– Nyt surettaa vain se, että lain takia täytyy myös hyväkuntoisia linjoja purkaa ja rakentaa uudelleen, huokaa Inga.